

El projecte de reforma del Museu de Belles Arts supera els 1000 milions

Felipe Garín: "S'han modificat algunes parts del projecte inicial"

Felipe Vicente Garín Llombart es director del Museu de Belles Arts de València, per a molts especialistes, la segona pinacoteca de l'estat.

Senyor Garín com s'han format els fons del Museu de Belles Arts?

—No és cap secret que el Museu de Belles Arts de València compta amb unes col·leccions importants des del punt de vista del seu contingut. El col·leccionisme entorn del museu i a València s'inicia al segle XVIII al voltant de l'Acadèmia, primer anomenada de Santa Bàrbara després de Sant Carles. A partir dels propis fons acadèmics s'incorporen després els fons de l'aventura napoleònica amb la supressió dels convents, i sobretot amb la desamortització de Mendizábal que significa l'arribada d'un important nombre d'obres. Tot això, a més dels donatius, fa del conjunt del museu unes col·leccions molt riques i molt importants.

—El Museu de Belles Arts ha passat per diferents etapes al llarg de la seua història.

—És conegut que el trasllat del museu on ha estat des de la desamortització (el vell Convent del Carme), que es realitza després de la Guerra Civil, a l'actual edifici de Sant Pius V, en aquell moment hospital militar, es fa en unes condicions de parquedat econòmic notòria. Tot això ha fet que a partir de la inauguració de les primeres sales l'any 1946 el Museu ha hagut d'adaptar-se constantment als seus fons riquíssims i a les seues col·leccions amb escassos recursos econòmics.

Aquesta situació és la que heretem i la que tenim fins als anys 83-84. Cal recordar que en els anys setanta hi va haver per part del desaparegut Ministeri d'Educació i Ciència uns esforços per millorar el museu, tot i que no arribaren a quallar. Anys després, a l'empara de la Constitució espanyola, que cataloga aquest museu com de titularitat estatal i gestió transferible, la Generalitat valenciana assumeix dins del seu estatut aquesta possibilitat. Es va fer un conveni

entre el govern central i el govern autonòmic i es va transferir la gestió.

—*¿Què vol dir això exactament?*

—El museu continua sent estatal però de gestió transferida. El Ministeri, d'una banda continua tenint un pes específic en els grans temes com el de l'edifici del museu i els seus fons, però també té una funció decisiva la Generalitat, i dins de la Generalitat, la Conselleria de Cultura, que s'ocupa de tot el que són despeses de manteniment, de personal, etc. És un model d'administració potser una mica complex, però que en el nostre cas està

funcionant perfectament.

—*Pel que fa als pressupostos del projecte de reforma de Sant Pius V, ¿com es divideix entre el Ministeri de Cultura i la Generalitat valenciana?*

—El Ministeri crec que assumeix entre la meitat i els dos terços de tot el projecte. Però més que compartir, en principi el que s'ha fet és dividir entre les dues parts les despeses. Per exemple, la Conselleria assumirà el que és l'expropiació de tots els terrenys... Al final de *la batalla* l'equilibri serà entre les dues parts. El projecte de reforma estarà per damunt

dels 1.000 milions de pessetes.

—*Aquest projecte del nou Museu de Sant Pius V, contempla d'una banda la restauració històrica i de l'altra l'ampliació de nova planta.*

—Des del punt de vista tècnic es tracta d'un projecte molt complex. L'edifici del museu és del segle XVIII, fet amb pocs mitjans econòmics, que patirà cap als anys vint del nostre segle l'enderrocament de la cúpula a causa d'un perill de ruïna. El projecte consta de tres parts molt diferenciades: per una part, la repristinació del que era l'edifici històric, adaptant-lo a les condicions actuals d'un museu. Per una altra, se li afegeix un cos nou per donar cabuda a nous serveis, com l'ampliació de l'edifici històric. Finalment, que tot aquest conjunt tinga un sentit harmònic, que el públic que entre puga visitar les col·leccions, acudir al saló d'actes o a la sala d'exposicions, etc. D'altra banda, dins de la problemàtica mundial sobre la dicotomia, tant a nivell ideològic com metodològic, de museus en edificis antics i museus en edificis nous, jo crec que en el nostre cas, el del Museu de Sant Pius V té la particularitat que s'ha intentat conjugar els dos elements. No fer un museu nou solament, perquè no tindria sentit en una ciutat com València amb un pes històric, amb un edifici exquisit. Però les exigències des del punt de vista científic i tècnic de l'adequació d'un edifici històric per a museu fan que aquesta adequació cada vegada siga més difícil. Quan es demanen uns controls cada vegada més exigents pel que fa a la humanitat, temperatura, comoditat del públic, il·luminació, etc. tot això fa difícil no tocar un edifici històric i al mateix temps donar aquests serveis.

—*S'han introduït algunes modificacions respecte al projecte inicial, ¿no?*

—La lectura d'una versió nova del projecte en els últims mesos, ha fet que es modifique, millor dit, que es perfeccionen algunes parts del projecte inicial. Així s'ha suprimit el soterrani, s'ha creat la sala d'exposicions annexa a la gran sala central. Jo crec que es tracta d'un magnífic projecte dels dos arquitectes, Manuel Portaceli i Alvaro Gómez-Ferrer, però en qualsevol cas és un projecte en què els tres cossos, administració, personal tècnic del museu i arquitectes han funcionat treballant sempre en equip, cosa que ha fet que les exigències d'uns i altres s'hagen pogut contemplar i ser discutides abans de prendre una decisió.

—*¿Per què s'està realitzant el projecte en una sèrie de fases?*

—La conveniència d'adaptar-lo per fases respon a tres motius. En primer lloc per a poder assumir la càrrega econòmica que representa el projecte. En segon lloc, pel que suposa d'anar executant en fases cada una de les parts del museu. I en tercer lloc, i segurament el més important des del punt de vista del museu, del seu funcionament, s'ha estudiat moltíssim la sectorialització perquè almenys una meitat del museu fóra sempre oberta. Això significa dues coses: no perdre el vincle amb el públic i que els serveis del museu continuen funcionament i que la seua incorporació al nou edifici siga en funcionament normal.

Ara, aquest mes d'abril s'ha obert la primera fase. Per fase zero hauria estat la instal·lació del transformador que és general de tota l'obra, i que es tracta d'un treball complex. Aquesta primera fase ens serveix com a element de prova del que serà tota la part de l'edifici antic pel que fa al tractament de les ales. I a més, ens permet tenir unes sales per a exposicions temporals, de fons propis o de fora, que mantenen el testimoni cultural del museu.

—*"Nàpols i el Barroc mediterrani" és el títol de l'exposició que ha servit per a inaugurar aquesta primera fase.*

—L'exposició que obre aquesta fase es una gran mostra que ens arriba d'Itàlia, organitzada entre Espanya i Itàlia. Per a nosaltres es tracta d'una exposició centrada en la figura de Ribera i de tota l'escola napolitana, a més d'altres escoles com la genovesa, romana, i de la repercussió d'aquesta escola barroca en la pintura espanyola de l'època. A l'exposició que ocupa les dues noves sales reformades nosaltres hem volgut unir els fons propis del museu que són afins amb l'exposició: per una banda les obres italianes de les col·leccions del museu i de l'altra, les espanyoles realitzades sota aquesta influència del barroc italià. En conjunt hem incorporat deu peces, algunes de Valerio Castello, de Fiacella, d'Onofrio Lot, un paisatgista italià del qual posseïm dos magnífics bodegons firmats. I també algunes peces espanyoles com un quadre de la predicació de Sant Vicent d'Alonso Cano comprat per la Conselleria i que encara no s'ha exposat al públic, com també dues batalles d'Esteve Marc, etc.

Tot això indica, a banda de la capacitat

"A partir de la inauguració de les primeres sales l'any 1946 el Museu ha hagut d'adaptar-se constantment als seus fons riquíssims i a les seues col·leccions amb escassos recursos econòmics".

del museu per a poder afrontar la repriminació d'aquestes obres, una reflexió important: el fet que amb fons del mateix museu puguem afrontar una exposició.

—*¿Pel que fa a la fase dos, com està el projecte d'execució?*

—La fase dos es la recuperació de l'espai de l'església octogonal, la cúpula que servirà com a gran vestíbul d'entrada per a poder accedir a les diferents zones del museu. D'aquesta fase s'està ultimant el projecte d'execució i es preveu el co-

"Aquesta primera fase ens serveix com a element de prova del que serà tota la part de l'edifici antic pel que fa al tractament de les ales".

mençament de les obres per després de l'estiu. Paral·lelament a la fase dos s'està desenrotllant el projecte d'expropiació dels solars de darrere del museu per a tot seguit abordar el que seria la tercera fase o la construcció del nou cos, que és el més apratós pel que fa a la grandària, però també per ser nou, el més ràpid de construcció.

—*¿Com quedarien les dates que s'han marcat de realització del projecte?*

—A nivell de dates cal ser realistes. Anant tot bé, cal parlar d'uns tres o quatre anys, si pensem que es tracta d'un projecte complex. A mi, com a director del museu, el que m'importa és que el que realitze serveisca i estiga ben fet. Al voltant de quatre anys es una data realista per a poder acabar tot el projecte.

—*¿Quina serà la suite o itinerari a seguir en el nou museu?*

—S'entrarà per l'octògon, l'antiga església. Des d'aquí es podrà accedir al cos nou, amb la sala de pintura gòtica, els serveis del museu, els fons de reserva i en la planta superior de la zona nova, les obres del XVI i del XVII fonamentalment. També des del gran vestíbul es pot accedir a la sala d'exposicions temporals o també entrar per si hi ha cap acte públic, al claustre històric i al saló d'actes. L'entrada actual es manté com a entrada de serveis de la Reial Acadèmia de Sant Carles, que tindrà la seua ubicació en els despatxos actuals.

Des de la planta superior de l'edifici nou s'accedirà a les ales de l'edifici antic, on s'instal·larà la pintura del XXVIII i del XIX.

—*¿Quina destinació es pensa donar a col·leccions com les d'arqueologia o d'escultura del segle XX?*

—Està previst per part de la Conselleria de Cultura, amb col·laboració del Ministeri de Cultura, pel que fa a les peces d'arqueologia, buscar-los una ubicació adequada, ja siga al Museu de la Romanització o al Museu de Prehistòria.

—*Hi ha una qüestió, motiu d'especulació, que són els famosos fons del museu no exposats.*

—La mateixa evolució del museu obliga a un repàs i a una posada en ordre de tots els fons no exposats del museu. Uns fons que són importants, no diria jo excepcionals, perquè les obres més importants han estat exposades i són conegudes. És cert que hi ha fons que completen aspectes mal estudiats fins ara de la pintura del XVIII. El projecte obliga a un replantejament amb vista als nous espais, intentarem exposar les obres més significatives dels fons. A més, cal trencar amb aquella idea dels fons ocultes del museu, el projecte va permetre que els fons estiguen tots ordenats en un sala de reserva que podrà inclús ser visitada pel personal especialitzat, estudiosos, investigadors...
Carles Gàmez